

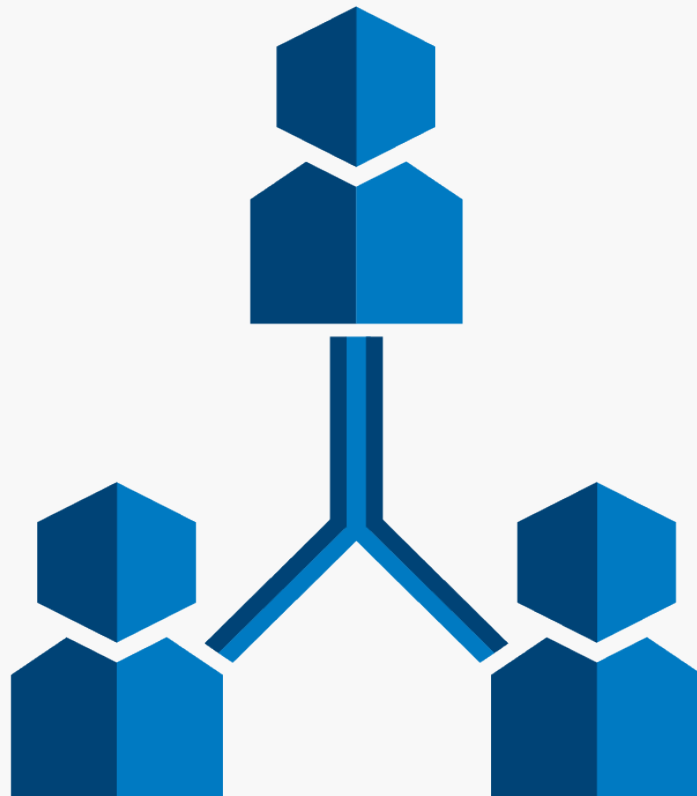

EUROPEISKA
UNIONEN
Europeiska
regionala
utvecklingsfonden

Dynamik i ERUF-företag

Utveckling av antal anställda efter stöd per bransch,
storleksklass och region

Rapport 0325

Vi stärker Sverige genom att stärka företagens konkurrenskraft

Tillväxtverket ska skapa så bra förutsättningar som möjligt för företag i hela landet att vara konkurrenskraftiga. Det innebär att vi öppnar dörrar och river barriärer – för ett Sverige där fler företag vill, kan och vågar.

Kunskap, nätverk och finansiering är våra viktigaste verktyg. Tillväxtverkets insatser skapar direkta resultat hos de företag och aktörer som vi samverkar med, men även förutsättningar för företag och regioner att möta framtidens utmaningar. Vårt största enskilda uppdrag är att bidra till att EU-medel investeras i projekt för regional konkurrenskraft och sysselsättning.

Tillväxtverkets publikationer kan laddas ner på tillvaxtverket.se. Vill du beställa en tryckt publikation eller söker du en publikation som publicerades innan 2015 hänvisar vi till vår webbshop publikationer.tillvaxtverket.se.

© Tillväxtverket

Stockholm, maj 2020

Digital: ISBN 978-91-88961-55-6

Rapport: 0325

Har du frågor om denna publikation, kontakta:

Eva Hagsten

Telefon, växel 08-681 91 00

Förord

Innevarande programperiod (2014–2020) för Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) lider mot sitt slut och en stor mängd företag har erhållit ekonomiskt eller annat stöd. Informationen om de företag som erhåller ERUF-stöd är dock fortfarande begränsad. Tillväxtverket har tidigare visat att stödmottagarna ofta är små, lokaliserade till Övre Norrland eller Norra Mellansverige och verksamma inom tillverkningsindustrin. I denna studie byggs informationen om stödföretagen på med deras utveckling över tid, mätt som förändring av antalet anställda.

Analysen utgår från de knappt 13 000 aktiva företag som för första gången erhöll ERUF-stöd under åren 2015-2017. Företagens utveckling studeras över tre år i förhållande till året före stöd. En jämförelse görs även med hur den totala företagsstocken förändras. Information om företagen är hämtad från Tillväxtverkets och Statistiska centralbyråns databaser.

Studien är tänkt att ge aktörer inom området ökad insikt om företag med ERUF-stöd. Underlaget är vidare ämnat att ge uppslag inför kommande kvantitativa utvärderingar av stödåtgärder via ERUF.

Eva Hagsten vid Enheten för Uppföljning och Utvärdering har svarat för databearbetning och analys.

Lena Carlsson

Ställföreträdande generaldirektör
Tillväxtverket

Innehåll

Sammanfattande slutsats	3
Dynamik i ERUF-företag	5
Inledning.....	5
Stödföretagens egenskaper	6
Förändring antal anställda i stödföretag.....	8
Bilaga 1. Branschindelning enligt SNI2007 (NACE 2).....	12

Sammanfattande slutsats

I denna studie jämförs dynamiken i olika grupper av företag som under åren 2015-2017 för första gången erhåller någon form av stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF). Dynamiken mäts som utvecklingen av antalet anställda över tre år jämfört med året före stöd för 12 858 aktiva företag. Dataunderlaget härrör från Statistiska centralbyråns och Tillväxtverkets register. Sammanlänkningen av data visar att cirka var sjätte företag inte är aktivt själva stödåret. Detta kan bero på att det finns många mikroföretag (0-9 anställda) bland stödmottagarna. Icke-ekonomiskt stöd är vanligast förekommande, färre än tio procent av företagen erhåller rent ekonomiskt stöd. Närmare var femte anställd i Norra Mellansverige och Mellersta Norrland arbetar i ett företag med ERUF-stöd.

Resultaten visar vidare att företag som erhåller ekonomiskt stöd överlag växer mer i antal anställda över en treårsperiod både än de som stöttas med andra insatser och generellt. Detta förhållande omfattar även de företag som kombinerar ERUF med nationellt stöd (viket ofta är ekonomiskt). Mottagare av andra typer av ERUF-stöd (till exempel rådgivning) växer långsammare än företag i allmänhet. Det finns även tydliga skillnader mellan tjänste- och tillverkningsföretag, där den förra gruppen med någon form av ekonomiskt stöd växer markant snabbare, även i förhållande till företag i allmänhet. Vidare förekommer diskrepanser mellan olika regioner, där mottagare av ekonomiskt stöd i Stockholm växer avsevärt, men där de med icke-ekonomiskt stöd i samma region går tillbaka.

En distinkt variation förekommer också mellan olika storleksklasser, där de små företagen med ekonomiskt stöd växer gynnsammast. De i stödsammanhang mer sällan förekommande medelstora företagen har den bästa utvecklingen bland dem som erhåller icke-ekonomiskt stöd. Mikroföretag (1-9 anställda) med icke-ekonomiskt stöd går tillbaka. När utvecklingen i stället relateras till samtliga företag framgår det att endast företag med ekonomiskt stöd utvecklas snabbare. Ett stöd kan leda till förfinad produktionsteknik så att samma eller större mängd kan produceras med en lägre insats av arbetskraft än tidigare. Ett sådant förhållande är inte negativt för företaget (men möjligen för regionen) och uppkommer snarare i företag som redan har flera anställda.

Att det är många företag som är inaktiva när de första gången erhåller ERUF-stöd kan bero på att de tidigare varit vilande eller kanske är nystartade. Detta innebär att stödet ofta går till företag med få eller inga anställda. Sådana företag tar normalt lång tid att skala upp. Det

finns många faktorer utöver ett stöd som kan påverka företagens utveckling. För att identifiera sådana och undersöka eventuella kausala samband behövs mikrodata och ekonometriska metoder.

Trots att vissa grupper av företag både växer och utvecklas bättre än den allmänna trenden kan oförutsedda händelser som finansiella kriser eller den nu pågående spridningen av viruset Covid-19 leda till stor inverkan på många verksamheter. En situation med stängda gränser, reserestriktioner och social distansering kan vara svårmanövrerad för många företag, inte bara de allra minsta. I skrivandets stund är turismnäringen, hotell- och restaurang samt sällanköpshandel särskilt utsatt. Livsmedelsbutiker, apotek och de som tillverkar medicinsk utrustning samt hygienprodukter möter emellertid en ökad efterfrågan.

Dynamik i ERUF-företag

Inledning

Företag som erhåller stöd via ERUF (Europeiska regionala utvecklingsfonden) återfinns huvudsakligen inom branscherna Tillverkning, Handel; Reparation av motorfordon och motorcyklar eller Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik (se Bilaga 1 för näringsgrensindelning). Hotell- och restaurangverksamhet samt byggverksamhet förekommer också bland de branschgrupper som har en relativt hög andel stödmottagare. Stödföretagen har oftast noll till nio anställda och är verksamma i Övre Norrland eller i Norra Mellansverige. Detta framkommer i en studie av 11 730 stödföretag aktiva under perioden 2014-2018 (Tillväxtverket 2019).¹

I föreliggande analys fördjupas den deskriptiva bilden med dynamiken i de företag som erhåller ERUF-stöd under innevarande programperiod. Dynamiken mäts som utvecklingen av antalet heltidsekvivalent anställda över tre år i förhållande till året innan företaget för första gången uppträder som stödmottagare. Stödet kan vara av antingen ekonomisk eller annan karaktär, rådgivning till exempel.

Analysen utgår från de företag (organisationsnummer) som återfinns i Tillväxtverkets databas över stödmottagare. Denna information sammanlänkas med uppgifter om storlek, bransch och region från Statistiska centralbyråns register över aktiva företag.² Företagen betraktas som aktiva om de är momsregistrerade, arbetsgivarregistrerade och innehar F-skattsedel hos Skatteverket.

En grupp om 827 stödmottagare saknas i Företagsregistret och 2 905 företag är inaktiva vid tidpunkten för stödet. Bakgrunden till detta förhållande är inte helt utredd, men skulle bland annat kunna förklaras med den stora andelen mikroföretag som erhåller stöd. Dessa företag kan vara nystartade eller har varit vilande och blir aktiva först efter att stödet erhållits. Eftersom en gemensam jämförelsebas saknas går det inte att studera dynamiken mätt som antal företag (eller överlevnadsgrad).

¹ Tillväxtverket 2019, Stiliserade fakta om Europeiska regionala utvecklingsfondens stödmottagare i Sverige, mimeo, 9 april.

² www.foretagsregistret.scb.se.

Tabell 1. Nya mottagare av ERUF-stöd

År	Antal företag med ERUF-stöd			Andel aktiva stödföretag, procent	
	Icke-ekonomiskt	Ekonomiskt	Totalt	Icke-ekonomiskt	Ekonomiskt
2014	10	0	10	90,0	0
2015	609	176	785	84,9	80,7
2016	4 983	802	5 785	87,0	81,2
2017	8 032	421	8 453	85,4	83,8
2018	4 571	416	4 987	84,8	89,4
Totalt	18 205	1 518	20 020	85,7	83,6

Källa: Tillväxtverket och Statistiska centralbyrån

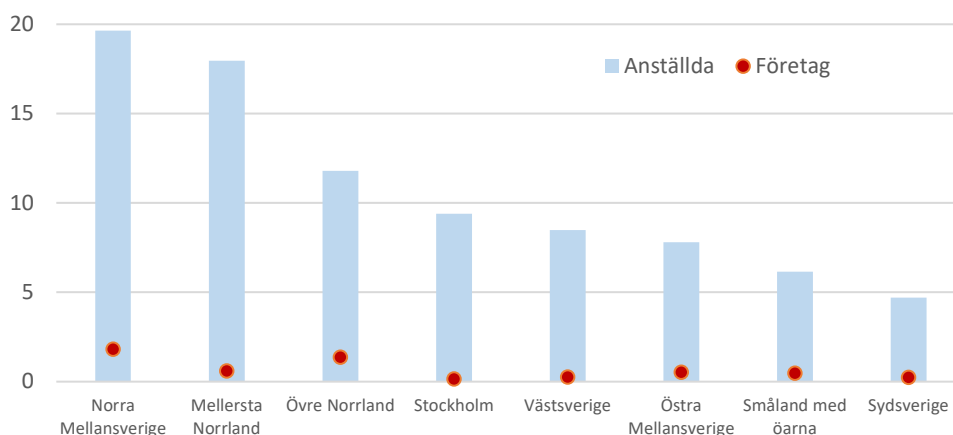
Även studier av företagens dynamik är beroende av en gemensam jämförelsebas. Därför koncentreras analysen till de företag som är aktiva såväl året före första stödet (t-1) som de två därpå kommande åren (t+1 och t+2). Stödåret 2014 exkluderas på grund av få observationer (Tabell 1). Det är vidare enbart möjligt att fånga utvecklingen över tre år för stödkohorterna 2015, 2016 och 2017. Detta innebär att 12 858 stödföretag inkluderas i analysen, motsvarande cirka 85 procent av de företag som erhåller stöd aktuella år. En majoritet av stöden är av icke-ekonomisk karaktär och flest företag förekommer som mottagare av stöd eller deltagare i aktiviteter för första gången under 2017.

Stödföretagens egenskaper

Andelen företag som erhåller någon form ERUF-stöd är förhållandevis låg, även i de annars tunga stödområdena (Figur 1). Däremot arbetar närmare en femtedel av de anställda i Norra Mellansverige och i Mellersta Norrland i ett företag med ERUF-stöd. Företagen med ekonomiskt stöd har under den studerade perioden i genomsnitt cirka tio anställda med liten avvikelse från medelvärdet. Variationen är större bland företagen med icke-ekonomiskt stöd. Spannet sträcker sig från ett fåtal till flera hundra anställda i region Stockholm. Om Stockholm exkluderas har dessa stödföretag i genomsnitt 73 anställda.

Samtidigt som företagen erhåller ERUF-stöd har de möjlighet att även komma ifråga för de nationella systemen. I denna analys har de som även erhåller investerings- eller främjandestöd beaktats. Andelen företag med sådant kombinerat stöd är emellertid liten (knappt fem procent), undantaget det fåtal som stöttas ekonomiskt, där drygt två av fem företag nyttjar mer än ett system (källa: Tillväxtverket och Statistiska centralbyrån).

Figur 1. Andel anställda och företag som erhåller ERUF-stöd (procent)

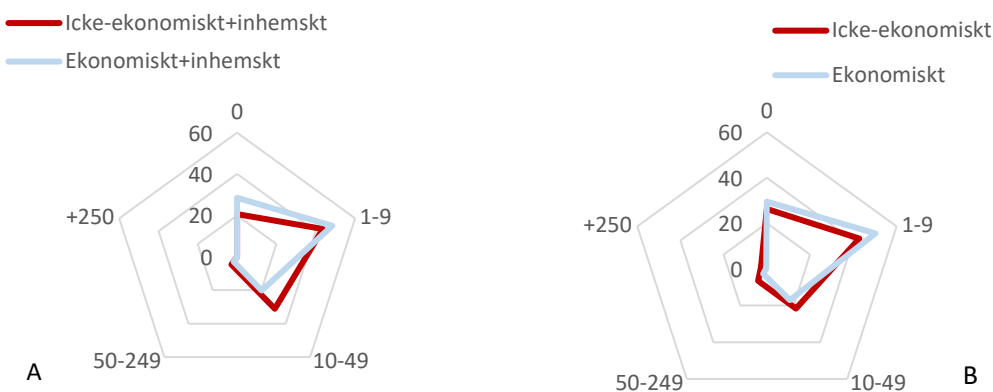

Anmärkning: Exemplet avser åren 2016 och 2017, de år som flest företag hittills under programperioden erhåller någon form av ERUF-stöd för första gången.

Källa: Statistiska centralbyrån och Tillväxtverket

En grov branschindelning ger vidare att det är betydligt fler tjänsteföretag som får ERUF-stöd än tillverkningsföretag, även om tillverkningsindustrin enskild är fortsatt stor.³ Överlägset flest företag återfinns i storleksklasserna 1-9 och 0 anställda (Figur 2). Det är ingen märkbar skillnad mellan mottagare av ekonomiskt respektive icke-ekonomiskt stöd, men bland dem som kombinerar ERUF:s icke ekonomiska stöd med nationellt stöd förekommer små företag (10-49 anställda) något oftare. Gruppen medelstora företag (50-249 anställda) med stöd är försvinnande liten.

Figur 2A och B. Fördelning över storleksklass, aktiva företag med ERUF-stöd (procent)

Anmärkning: Figur A avser stödåren 2016-2018 och Figur B 2015-2018.

Källa: Tillväxtverket och Statistiska centralbyrån

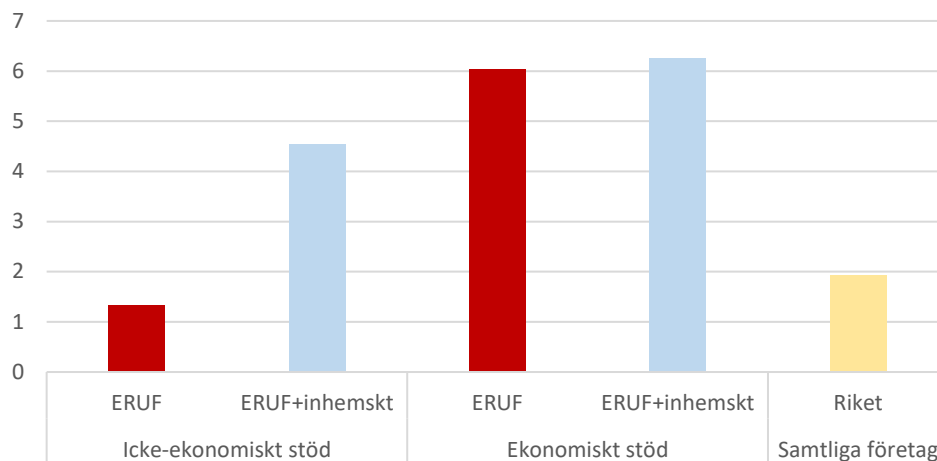
³ Se Bilaga 1, där avdelningar A-F betraktas som tillverkning av varor och avdelningar G-S som produktion av tjänster.

Förändring antal anställda i stödföretag

I detta avsnitt redovisas förändringen av antalet heltidsekvivalent anställda för olika stödtyper, branscher, storleksklasser och regioner.

En jämförelse av antalet anställda i de företag som var aktiva redan året innan stödet (och därefter) visar på ett tillväxtspann om 1,3 till 6,2 procent per år (Figur 3). De företag som erhåller ekonomiskt stöd eller både ERUF- och inhemskt stöd (främjande- eller investeringsstöd) uppvisar en avsevärt starkare utvecklingstakt för antalet anställda än de med enbart annat stöd. Den senare gruppen utvecklas till och med långsammare än företag i allmänhet, som växer med knappt två procent per år under samma tidsperiod. Ett ekonomiskt stöd ger företagen möjlighet att anställa fler, men kan även leda till förbättrade maskiner eller processer, något som möjliggör fortsatt eller högre produktion med mindre insats av arbetskraft.

Figur 3. Utveckling aktiva företag med ERUF-stöd (procent)

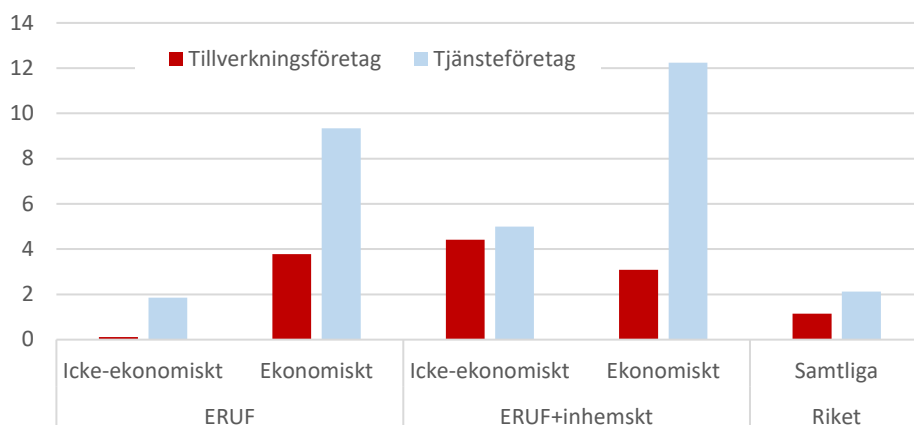

Anmärkning: Avser genomsnittlig utveckling över tre år för stödkohorterna 2015, 2016 och 2017 jämfört med året före stöd.

Källa: Tillväxtverket och Statistiska centralbyrån

En grov sektorsindelning av stödföretagen (Avdelning A-F, tillverkning och Avdelning G-S, tjänster, se bilaga 1) visar att tjänsteföretagens förändring över tid är betydligt starkare än tillverkningsföretagens, i samtliga fall även starkare än i riket som helhet (Figur 4). Tjänsteföretag med ekonomiskt ERUF-stöd växer allra mest.

Figur 4. Utveckling aktiva företag med ERUF-stöd per bransch (procent)

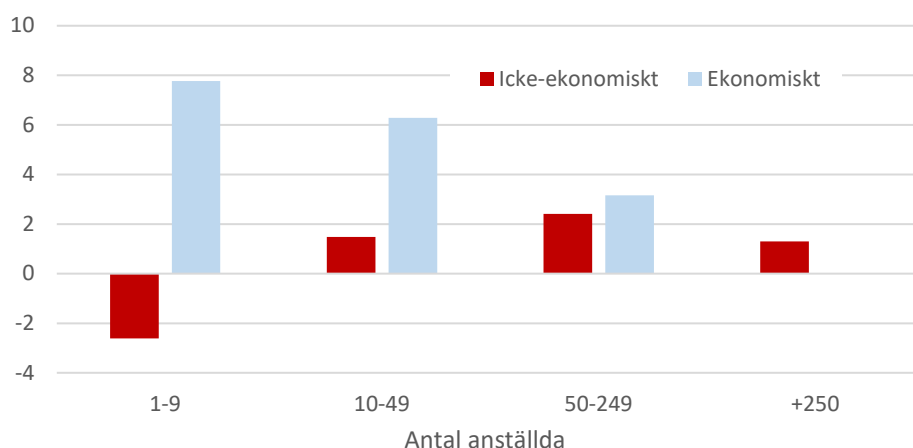

Anmärkning: Avser genomsnittlig utveckling över tre år för stödkohorterna 2015, 2016 och 2017 jämfört med året före stöd.

Källa: Tillväxtverket och Statistiska centralbyrån

Den fördjupade analysen visar likaså att förändringen av antalet anställda varierar över företagsstorlek. Utvecklingen skiljer sig även märkbart åt mellan företag med olika stödtyper. Allra störst tillväxt återfinns i mikroföretag (1–9 anställda) med ekonomiskt stöd (Figur 5). Bland företag med icke-ekonomiskt stöd är förhållandet nära nog spegelvänt, gruppen medelstora företag (50–249 anställda) expanderar mest medan mikroföretagen går tillbaka. Denna utveckling är generellt mer återhållen än för företag med ekonomiskt stöd.

Figur 5. Utveckling aktiva företag med ERUF-stöd per storleksklass (procent)

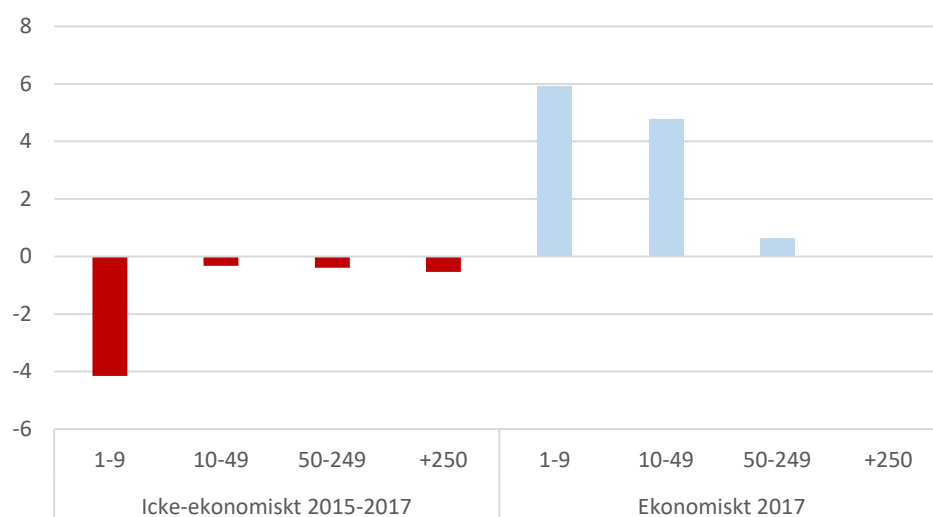

Anmärkning: Avser genomsnittlig utveckling över tre år för stödkohorterna 2015, 2016 och 2017 jämfört med året före stöd. På grund av få observationer redovisas endast 2017 års företag med ekonomiskt stöd. Mönstret för företagen med icke-ekonomiskt stöd är stabilt över tid.

Källa: Statistiska centralbyrån och Tillväxtverket

På grund av relativa skillnader behöver utvecklingstakten för olika storleksklasser tolkas med viss försiktighet. Därför jämförs även stödföretagen med utvecklingen totalt i varje storleksklass. Denna ansats visar att företagen med icke-ekonomiskt stöd generellt växer långsammare än samtliga företag i respektive storleksklass (Figur 6). Företagen med ekonomiskt stöd däremot, uppvisar en motsatt utveckling. Dataunderlaget ger dessvärre ingen fingervisning om denna utveckling följer av ERUF-stödet eller härrör från andra faktorer. Vilken kategori av företag som kommer ifråga för olika stöd är dock en aspekt som skulle kunna påverka utvecklingen, om det till exempel företrädesvis är företag som redan ligger i framkant eller de som halkar efter.

Figur 6. Utveckling aktiva företag med ERUF-stöd per storleksklass i relation till allmän trend

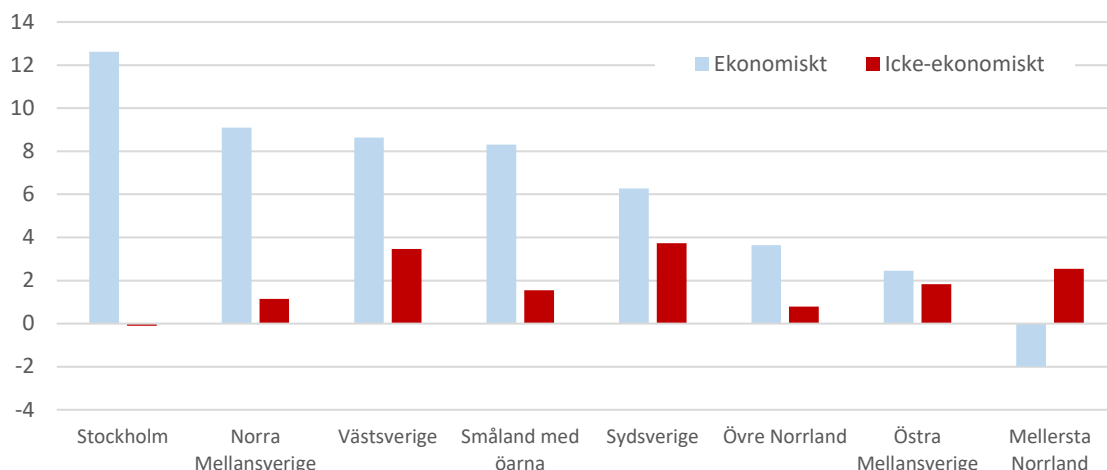

Anmärkning: Avser genomsnittlig utveckling över tre år för stödkohorterna 2015, 2016 och 2017 jämfört med året före stöd. På grund av få observationer redovisas endast 2017 års företag med ekonomiskt stöd. Mönstret för företagen med icke-ekonomiskt stöd är stabilt över tid.

Källa: Statistiska centralbyrån och Tillväxtverket

Det förekommer även viss variation i dynamikens mönster bland de olika regionerna. Företag i Stockholm med ekonomiskt stöd växer allra mest och de i Mellersta Norrland minskar i antal anställda. Samtidigt expanderar stödföretagen med icke-ekonomiskt stöd i den senare regionen, liksom i Sydsverige och Västsverige. Viss försiktighet behöver emellertid beaktas i tolkningen av resultat relaterade till geografisk tillhörighet eftersom analysen utgår från företag (juridisk enhet) snarare än arbetsställe (geografisk placering) och det därmed inte alltid är helt klarlagt var själva verksamheten är förlagd.

Figur 7. Utveckling aktiva företag med ERUF-stöd per region (procent)

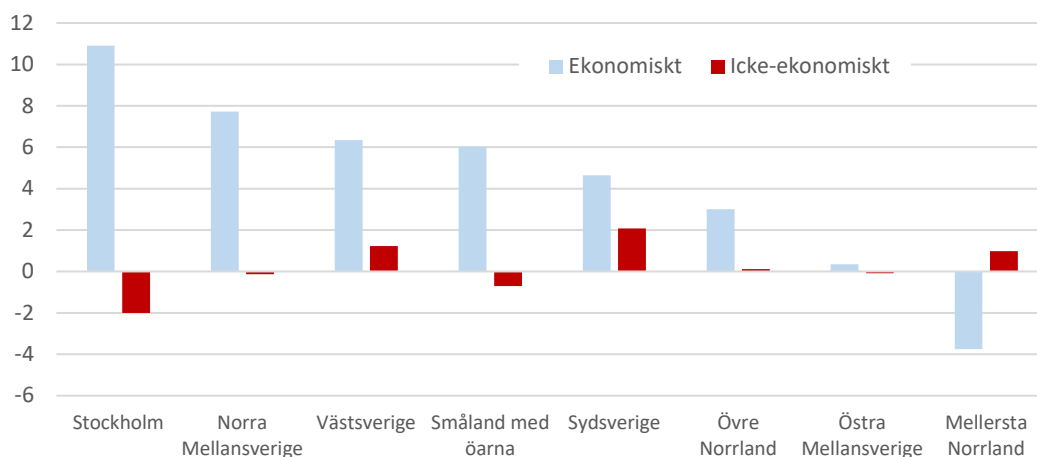

Anmärkning: Avser genomsnittlig utveckling över tre år för stödkohorterna 2015, 2016 och 2017 jämfört med året före stöd. På grund av få observationer inkluderas endast åren 2016 och 2017 för företag med ekonomiskt stöd.

Källa: Statistiska centralbyrån och Tillväxtverket

Om utvecklingen per region relateras till den allmänna trenden på samma sätt som för de olika storleksklasserna framgår det å ena sidan att företag med ekonomiskt stöd i samtliga regioner utom Mellersta Norrland växer mer än övriga (Figur 8). Särskilt tydlig är denna utveckling för Stockholm och Norra Mellansverige. Företagen med icke-ekonomiskt stöd å andra sidan, växer mer sällan starkare än kollektivet företag. Undantag från detta är företag i Västsvrige, Sydsverige och Mellersta Norrland, men skillnaden är marginell.

Figur 8. Utveckling aktiva företag med ERUF-stöd per region i relation till allmän trend (procentenheter)

Anmärkning: Avser genomsnittlig utveckling över tre år för stödkohorterna 2015, 2016 och 2017 jämfört med året före stöd. På grund av få observationer inkluderas endast 2016 och 2017 för företag med ekonomiskt stöd.

Källa: Statistiska centralbyrån och Tillväxtverket

Bilaga 1. Branschindelning enligt SNI2007 (NACE 2)

- A Jordbruk, skogsbruk och fiske
- B Utvinning av mineral
- C Tillverkning
- D Försörjning av el, gas, värme och kyla
- E Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering och sanering
- F Byggverksamhet
- G Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar
- H Transport och magasinering
- I Hotell- och restaurangverksamhet
- J Informations- och kommunikationsverksamhet
- K Finans- och försäkringsverksamhet
- L Fastighetsverksamhet
- M Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik
- N Uthyrning, fastighetservice, resetjänster och andra stödtjänster
- O Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring
- P Utbildning
- Q Vård och omsorg; sociala tjänster
- R Kultur, nöje och fritid
- S Annan serviceverksamhet

Källa: Statistiska centralbyrån, <https://www.scb.se/dokumentation/klassifikationer-och-standarder/standard-for-svensk-naringsgrensindelning-sni/>.

Tillväxtverket

Swedish Agency for Economic
and Regional Growth

Tel 08-681 91 00
tillvaxtverket.se

Tillväxtverket arbetar för hållbar tillväxt och konkurrenskraftiga företag i alla delar av Sverige.

Det gör vi genom att stärka företag och regioner. Vi erbjuder kunskap, nätverk och finansiering. Det ger direkt nytta till företag, och också förutsättningar för företag och regioner att möta framtidens utmaningar. Tillväxtverket är nationell myndighet med regional närvaro på nio orter. Ett Sverige med fler företag som vill, kan och vågar är vår vision.